

De Sociale Zekerheid van de Toekomst

Forum op donderdag 28 februari 2019

Conferentie georganiseerd voor de 75e verjaardag van de Belgische Sociale Zekerheid

FORUM

De Sociale Zekerheid van de Toekomst

DEEL 1 : 28 Februari

Sociale Zekerheid in beweging

Dit jaar is het **75 jaar** geleden dat het sociaal pact werd gesloten, waarmee de basis werd gelegd voor de naoorlogse sociale zekerheid. Deze sociale zekerheid is sindsdien constant geëvolueerd, maar ook de context waarin hij functioneert is sterk veranderd. Globalisering en technologische evolutie zijn sterke drijvende krachten ...

... van veranderingen op de arbeidsmarkt. Werk biedt meestal een goede levensstandaard, maar is ook veeleisend en niet iedereen kan voldoen aan die vereisten. Nieuwe vormen van werk duiken op buiten de traditionele sterk gereguleerde werknemer-werkgever relaties, flexibel, maar mogelijk ook minder stabiel en beschermend.

... van veranderde sociale verhoudingen. In veel welvaartstaten is de naoorlogse daling van de ongelijkheid tot staan gebracht, en veelal opnieuw toegenomen. Ontwikkelingen bovenaan en onderaan de inkomensladder zetten de sociale cohesie onder druk.

Bovendien is ook de bevolking veranderd. Ze is gemiddeld beter opgeleid, maar ook verouderd, diverser en leeft in minder vaste samenlevingsverbanden, met meer alleenstaanden en alleenstaande ouders, nieuw samengestelde gezinnen ...

Gezaghebbende onderzoekers en waarnemers zien deze trends zich verder doorzetten. *Moet de sociale zekerheid zich aanpassen aan deze veranderende context en hoe dan wel?*

Het Forum, een debat over de toekomst

Om een toekomstgerichte beleidsontwikkeling te ondersteunen organiseert de FOD Sociale Zekerheid, met de ondersteuning van de Minister van Sociale Zaken, een platform voor reflectie en overleg: « *het Forum over de sociale zekerheid van de toekomst* ». Stakeholders, onderzoekers en beleidsmakers gaan in dialoog en trachten pistes te ontwaren om de essentiële missies van de sociale zekerheid te garanderen.

De verschillende actoren moeten, los van de bevooroordeelde voorstellingen die we ervan maken, een stem krijgen, in een perspectief van middellange en lange termijn. Het Forum wil een **eerste baken zijn om over de toekomst na te denken**; daarom wil men het debat uit de emotionele sfeer halen – dat daardoor niet minder boeiend wordt – door te kiezen voor een “evidence based” aanpak.

Bij die benadering ligt de klemtoon duidelijk op het stellen van **vragen**. Daarom werd voor elk thema dat in de **conceptnota** wordt uiteengezet, een reeks relevante toekomstgerichte vragen gesteld. De sprekers zullen proberen te antwoorden op deze vragen, waarna een panel van vertegenwoordigers van de “stakeholders” en het publiek zullen reageren.

Voor **28 februari 2019** werden twee overkoepelende thema's gekozen die volgens ons behoren tot de kernfactoren van de sociale zekerheid voor de toekomst: 1) de vraag of de sociale zekerheid geschikt is en dan in het bijzonder voor de laaggeschoolde bevolking in een kenniseconomie en 2) het niet-gebruik van sociale rechten.

Andere thema's hadden eveneens gekozen kunnen worden en sommige zullen in het kader van deze toekomstgerichte beschouwingen nog aan bod komen.

Een **toekomstgerichte houding** impliceert niet dat het verleden volledig aan de kant wordt geschoven; ze blikkt vooruit om nieuwe oplossingen te vinden voor problemen van nu. Toekomstperspectieven bepalen betekent in zekere zin, zich erop voorbereiden. Voor die **anticipatieoefening** nodigt de FOD Sociale Zekerheid u uit tijdens zijn Forum over de sociale zekerheid van de toekomst.

FORUM

De Sociale Zekerheid van de Toekomst

THEMA I

Een adequate sociale zekerheid voor de laaggeschoolde bevolking in een kenniseconomie

Terwijl het armoederisico onder de ouderen is gedaald, stijgt het onder de actieve bevolking. De trend onder de actieve bevolking wijst er op dat België niet immuun is voor de inegalitaire trends die zich ook in andere landen voordoen. De stijging van het armoederisico situeert zich namelijk uitsluitend onder de laaggeschoolden.

Een duurzame deelname aan de arbeidsmarkt blijkt voor een significante en sociaal zwakkere groep een blijvende uitdaging, ondanks twee decennia activeringsbeleid. Tegelijkertijd neemt de doelmatigheid van de sociale uitkeringen voor de actieve bevolking af en beschermt ze onvoldoende tegen armoede voor mensen die er (quasi) volledig afhankelijk van zijn. Door toenemende digitalisering dreigt het probleem zich nog scherper te stellen in de toekomst.

De centrale vraagstelling is hoe de slagkracht van de sociale bescherming versterkt kan worden, met name ten aanzien van de (groeierende) groep van personen met minder productieve vaardigheden.

Veronderstelt dit meer of minder **selectiviteit**? Moeten en kunnen we evolueren in de richting van een **universeel belastingkrediet** zoals ingevoerd in het Verenigd Koninkrijk? Wat mogen we verwachten van de verhoging van de socialezekerheidsuitkeringen en bijstandsuitkeringen tot het niveau van de **Europese armoededrempel**? Wat van de **versterkte degressiviteit** in de werkloosheidsverzekering? Hoe kan het sociaal beleid inspelen op de **dysfuncties** op de arbeidsmarkt ten aanzien van laaggekwalificeerde personen?

? VRAGEN

Hoe moet het sociaal beleid inspelen op het stijgend armoederisico onder de laaggeschoolden? Hoe kan sociale zekerheid zijn adequaatheid t.a.v. laagproductieve groepen verbeteren? Hoe kan het sociaal beleid inspelen op de dysfuncties op de arbeidsmarkt ten aanzien van deze groepen?

Is de 'gele hesjes'-beweging een weerspiegeling van de moeilijkheid voor de sociale zekerheid om zich aan te passen?

Wat mag verwacht worden van de trend naar meer degressiviteit in de werkloosheidsverzekering? Wat zijn voordelen, beperkingen, onbedoelde effecten, randvoorwaarden? Wat is de verwachte impact op armoederisico, met name voor laaggeschoolden?

Het regeerakkoord van de huidige regering bevat de volgende passage: 'De regering verhoogt geleidelijk de minimum sociale zekerheidsuitkeringen en de sociale bijstandsuitkeringen tot het niveau van de Europese armoededrempel.' *Wat mogen we verwachten van dergelijke maatregelen? Wat zijn voordelen, beperkingen, onbedoelde effecten, randvoorwaarden? Welke aanbevelingen kunnen op dit vlak geformuleerd worden voor het volgende regeerakkoord?*

Inkomensbescherming is al lang geen zaak meer van sociale zekerheid alleen. De invoering van het belastingkrediet voor lage activiteitsinkomens in 2001 getuigt bijvoorbeeld van de toenemende rol van (para)fiscaliteit. *Wat mag verwacht worden van groeiende focus op (para) fiscaliteit? Wat zijn voordelen, beperkingen, onbedoelde effecten, randvoorwaarden? Wat is verwachte impact op armoederisico?*

Kan de sociale zekerheid inspelen op divergerende maatschappelijke trends, en wat met de legitimiteit? Moet er naast inkomenssteun meer focus gelegd worden op diensten en andere voordelen in natura?

FORUM

De Sociale Zekerheid van de Toekomst

THEMA II

Het niet-gebruik van sociale rechten

Het belang van een verbeterde opname van sociale rechten in strijd tegen armoede kan moeilijk onderschat worden. Zowel studies over het leefloon als de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) geven aan dat een aanzienlijke groep rechthebbenden geen aanspraak maakt op hun rechten.

Vanuit de FOD Sociale Zekerheid en andere overheidsadministraties wordt actief gezocht naar de oorzaken van non-take up en de gepaste beleidsstrategieën.

Op het niveau van regelgeving is het duidelijk dat complexiteit vermeden moet worden. In Belgische sociale bescherming bestaat dan ook een groeiende aandacht voor administratieve vereenvoudiging en eenvoudige regelgeving, voor de automatisering van de toekenning van sociale rechten alsook voor het begrijpelijk en transparant weergeven van de informatie over de toekenningsvoorwaarden en de aanvraagprocedure.

Daarnaast wordt getracht vanuit het perspectief van de rechthebbenden, door de inzet van ervaringsdeskundigen op het terrein, een brugfunctie te creëren tussen de meest kwetsbare groepen en de overheidsinstanties. **De onwetendheid over het bestaan van bepaalde maatregelen**, en **over hoe er toegang toe te verkrijgen**, blijken immers belangrijke oorzaken van non-take up.

? VRAGEN

Tijdens het Forum willen we de genoemde beleidsstrategieën verder uitdiepen: *Wat zijn hun beperkingen, waar zitten de hiaten,....?*

Een belangrijke vraag betreft het vereiste flankerende op het niveau van de beleidsuitvoering: *hoe dient de bijstandspraktijk aangepast worden met het oog op een verbeterd gebruik van sociale rechten?*

Zouden de verdere technologische ontwikkelingen zoals blockchaintechnologie ons in de toekomst kunnen helpen om het niet-gebruik van sociale rechten te verminderen, en zo ja, hoe?

FORUM

De Sociale Zekerheid van de Toekomst

CALL FOR ACTION

De FOD Sociale Zekerheid gaat voor een open aanpak

Momenteel zijn dit de verschillende manieren waarop u een steentje kunt bijdragen aan het Forum:

- Neem deel aan het Forum en spreek erover in uw omgeving en op de sociale media

[Inschrijvinglink](#)

#toekomstsocialezekerheid #secudufuturbe #forumsecube #forumszbe

- Schrijf een artikel over de sociale zekerheid van de toekomst

De doelgroep bestaat in eerste instantie uit deskundigen, beleidsmakers, vertegenwoordigers van de sociale partners en verenigingen die in de sociale sector actief zijn. De bijdragen worden op de website geplaatst en zullen dus toegankelijk zijn voor het publiek. De FOD neemt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikels. Ideaal zou zijn als de bijdragen worden gestaafd met cijfers en feiten en verband houden met de aangekaarte thema's. Ze moeten aan een van de onderwerpen gelinkt zijn. Antiregeringsgezinde pamfletten willen we vermijden en we willen ook geen "spreekbuis voor de regering" zijn.

Het Forum kijkt resoluut naar de toekomst en dus krijgen toekomstgerichte bijdragen voorrang.

Stuur uw bijdrage naar het volgende adres: besoc.event@minsoc.fed.be

- Suggereer thema's die volgende keer aan bod moeten komen